

Rzeszów, 27.12.2019 r.

dr hab. Sabina Grabowska prof. UR
Uniwersytet Rzeszowski

OCENA

dorobku i osiągnięć naukowych doktora Grzegorza Pastuszko

sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia

doktora habilitowanego nauk prawnych

(uchwała Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów

z dnia 3 września 2019 r. Nr BCK-I-L-8721/19,

zm. z dnia 8 października 2019 r.)

Zgodnie z art. 18a ust 7 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.), dalej – ustawa, w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669), przedmiotem recenzji w postępowaniu habilitacyjnym jest ocena osiągnięć naukowych Habilitanta w rozumieniu art. 16 ustawy w związku z § 3 i 4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165), dalej – rozporządzenie oraz ocena w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy, (§ 5 pkt 1-14 rozporządzenia). Przepis ustawy stanowi, że do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową.

Dlatego też ocena została przeprowadzona poprzez przedstawienie i omówienie poszczególnych wymogów, które powinien spełnić kandydat ubiegający się o stopień doktora habilitowanego. Ocenie poddane zostały:

- I. osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy, czyli dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo cykl publikacji powiązanych tematycznie - monografia: Grzegorz Pastuszko, *Zasada autonomii regulaminowej Sejmu, Senatu oraz Zgromadzenia Narodowego w polskim prawie parlamentarnym – rozważania na tle uregulowań Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku*, ISBN 978-83-7996-629-5, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, ss. 402;
- II. autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH), (§ 3 pkt 2 rozporządzenia);
- III. osiągnięcia naukowo - badawcze Habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy (§ 4 pkt 1-8 rozporządzenia); oraz jak już wspomniałam
- IV. dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa Habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy (§ 5 pkt 1-14 rozporządzenia).

I. Osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy, czyli dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo cykl publikacji powiązanych tematycznie

Monografia zatytułowana: *Zasada autonomii regulaminowej Sejmu, Senatu oraz Zgromadzenia Narodowego w polskim prawie parlamentarnym – rozważania na tle uregulowań Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, ISBN 978-83-7996-629-5, ss. 402, autorstwa Pana doktora Grzegorza Pastuszko jest pierwszą na polskim rynku wydawniczym monografią, która kompleksowo obejmuje tematykę au-

tonomii polskiego parlamentu w zakresie samodzielnego stanowienia norm dotyczących jego wewnętrznej organizacji i zasad działania.

Wybór tematu badawczego jak również jego ujęcie uważam za oryginalne i godne pochwały. Problematyka regulaminowa była tematem wielu opracowań naukowych, tak samo jak wielokrotnie komentowano art. 112 Konstytucji RP z 1997 r. regulujący zasadę autonomii parlamentu. Jednakże Habilitant zaproponował nowe, autorskie ujęcia tego zagadnienia. Dr Grzegorz Pastuszko analizuje regulaminy parlamentarne postrzegając je głównie z perspektywy zasady autonomii, starając się unikać rozważań na temat szczegółowych treści tych aktów, co w ujęciu monograficznym dotychczas się nie zdarzyło. Analizy dotyczące autonomii regulaminowej albo były przedmiotem wąskich opracowań przyczynkarskich albo elementem szerszych dzieł komentujących całościowo Konstytucję, bądź treść konkretnego regulaminu. Oryginalne rozwiązanie Habilitant przyjął w celu ukazania węzłowych problemów tematu z perspektywy historycznej. Zamiast, jak zwykle czynią Autorzy monografii, przedstawić genezę w osobnym - najczęściej wstępnym - rozdziale pracy, tego rodzaju informacje zamieszcza osobno dla każdego aspektu analizy, bezpośrednio przed szczegółowymi dociekaniami dotyczącymi obowiązującego stanu prawnego. Dzięki takiemu zabiegowi analiza aktualnych regulacji staje się bardziej klarowna i zrozumiała w kontekście wniosków przedstawianych przez Habilitanta.

Dotychczas zasada autonomii regulaminowej nie doczekała się w polskiej literaturze przedmiotu tak szczegółowej analizy. Dlatego też wybór tematu monografii należy uznać za trafny i godny opracowania naukowego - jest on interesujący, ważny doktrynalnie oraz istotny dla praktyki parlamentarnej.

Systematyka publikacji przedstawiona w spisie treści jest logiczna, przemyślana i konsekwentna. Habilitant prawidłowo zidentyfikował zagadnienia ogólne i szczegółowe, wymagające opisu, analizy i ustosunkowania się w celu osiągnięcia zakładanych celów badawczych. Jednostki redakcyjne monografii są nie tylko właściwie powiązane, ale stanowią również spójną całość co korzystnie wpływa na sposób prowadzenia wywodu.

Monografia składa się z sześciu rozdziałów, wstępu, wniosków końcowych oraz bibliografii. We wprowadzeniu Habilitant przedstawił ogólną charakterystykę zagadnień będących tematem recenzowanej monografii, wskazał cele naukowe oraz sprecyzował założenia badawcze.

Rozdział pierwszy „Zasada autonomii parlamentu – uwagi wprowadzające” (str. 17-59) stanowi wprowadzenie do podjętej problematyki. Habilitant analizuje zasadę autonomii parlamentarnej oraz wyjaśnia pojęcie i znaczenie tej zasady w ustroju państwa demokratycznego, a także przedstawia pozostałe gwarancje autonomii parlamentu. Doktor Grzegorz Pastuszko w rozdziale drugim „Zasada autonomii regulaminowej parlamentu – perspektywa historyczna i teoretyczna” (str. 60-76) przybliży zagadnienia związane z genezą zasady autonomii parlamentu. Ponadto opisuje proces tworzenia autonomicznych przywilejów parlamentu brytyjskiego i przyjęcie rozwiązań gwarantujących autonomię regulaminową we Francji. Habilitant przedstawia również syntezę poglądów europejskiej i polskiej doktryny na temat znaczenia autonomii regulaminowej w systemie ustrojowym państwa. Rozważania dotyczące podstaw prawnych zasady autonomii regulaminowej izby parlamentu stanowią treść rozdziału trzeciego „Konstytucyjna regulacja zasady autonomii regulaminowej parlamentu” (str. 77-101). Została w nim także przeprowadzona analiza przepisów artykułów 112 oraz 114 Konstytucji RP. Habilitant wskazuje dylematy związane z rozgraniczaniem materii regulaminowych i ustawowych stwarzanych przez wskazane unormowania. Rozdział czwarty „Regulamin parlamentarny jako akt prawny” (str. 102-152) stanowi udaną próbę całościowego ujęcia prawnej charakterystyki polskich regulaminów parlamentarnych. Doktor Grzegorz Pastuszko analizuje miejsce przedmiotowych regulaminów w systemie źródeł prawa wykreowanym pod rządami Konstytucji z 1997 r., ich formy i konstrukcje prawną, ramy temporalne obowiązywania, procedury tworzenia i zmiany, wykładnię oraz domniemania konstytucyjności. Habilitant formułuje ponadto uwagi krytyczne, wskazując na mankamenty przyjętych w tym zakresie rozwiązań prawnych i utrwalonej praktyki działania izb parlamentu.

Dość obszerny rozdział piąty „Problem ingerencji prawodawstwa zewnętrznego w sprawy wewnętrzne parlamentu” (str. 153-293) stanowi kom-

pleksową analizę problemu ingerencji – tej zgodnej z konstytucją, jak i stojącej z nią w sprzeczności – obowiązujących obecnie aktów prawnych w sferę materii regulaminowych. Habilitant w rozdziale tym przedstawił kolejno przejawy ingerencji dokonywanej przez konstytucję, ustawy, akty prawa unijnego, a także Europejską Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1951 r.

Dr Grzegorz Pastuszko w rozdziale szóstym „Zasada autonomii regulaminowej parlamentu a kontrola regulaminów parlamentarnych przez Trybunał Konstytucyjny (str. 294-358) z dużą znajomością tematu prezentuje jedyną istniejącą w Polsce formę ingerencji czynnika zewnętrznego w proces kreowania postanowień regulaminowych, czyli orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Analizie został poddany cały okres III RP, na który składają się wypowiedzi orzecznicze TK w sprawach związanych z kontrolą uchwał parlamentarnych o charakterze regulaminowym bądź quasi-regulaminowym. Habilitant omawia ponadto wykorzystanie regulaminów parlamentarnych w charakterze wzorca kontroli konstytucyjności prawa.

Na uznanie zasługują jasno i precyzyjnie sformułowane konkluzje i propozycje doktora Grzegorza Pastuszko wyrażone w podrozdziale „Artykuł 112 Konstytucji *de lege constitutione ferenda*” rozdziału piątego monografii. Stawia w nim jednoznaczną diagnozę, sformułowaną w oparciu o przedstawioną wcześniej analizę rozwiązań prawnych dotyczących materii wewnętrznych izb parlamentu. W opinii habilitanta realizacja koncepcji wyrażonej przez art. 112 Konstytucji „zrodziła cały szereg komplikacji ustrojowych”, z których największą jest „obserwowany w Polsce w omawianej materii od lat prawny galimatias, który czyni system norm prawa parlamentarnego, przynajmniej częściowo, mało przejrzystym i utrudnia interpretacje niektórych obowiązujących w jego ramach uregulowań” (str. 286). Precyzuje na czym ten „galimatias prawny” wskazując trzy zasadnicze jego przejawy (str. 286-287), a następnie proponuje kilka alternatywnych rozwiązań, każde z nich oceniając z punktu widzenia możliwych efektów. Jest wśród nich metoda „równoległego normowania określonych zagadnień przez przepisy ustawy i regulaminu” (str. 287), metoda regulaminowych i ustawowych odesłań „poruczających unormowanie danej kwestii we właściwym akcie” (str. 288) oraz „całko-

wita zmiana w omawianym zakresie postanowień Konstytucji zmierzająca do rezygnacji z koncepcji regulowania spraw wewnętrznej organizacji i zasad funkcjonowania izb parlamentu w drodze uchwały i poddania tych kwestii reglamentacji ustawowej” (str. 289).

Autor zdecydowanie opowiada za tym ostatnim, najbardziej radykalnym rozwiązaniem, czyli porzuceniem zasady autonomii regulaminowej uważając, iż „w warunkach istniejącego obecnie w Polsce systemu ustrojowego autonomia parlamentarna nie odgrywa aż tak doniosłej roli, jaką przypisywano jej w demokracjach parlamentarnych znajdujących się w pierwotnej fazie swojej egzystencji” (s. 289). Przytacza argumenty za realizacją koncepcji regulaminu parlamentarnego jako ustawy - w znacznej części, jak sam zaznacza, podnoszone jeszcze w okresie PRL - wskazując warunki, które winny być spełnione w przypadku jej realizacji. Wnioski końcowe monografii stanowią pogłębione podsumowanie rozważań prowadzonych w poszczególnych rozdziałach opracowania.

Konstrukcję pracy należy uznać za prawidłową i odzwierciedlającą wszystkie istotne dla omawianej problematyki zagadnienia.

Habilitant za główny cel naukowy uznał ukazanie treści oraz znaczenia zasady autonomii regulaminowej polskiego parlamentu. Ponadto postanowił odpowiedzieć na cztery zasadnicze pytania badawcze: 1) Jakie znaczenie dla systemu prawa w Polsce ma konstytucyjna podstawa omawianej zasady, tj. art. 112 oraz 114 Konstytucji? 2) Jak przedstawia się miejsce oraz prawna charakterystyka regulaminów parlamentarnych w obecnym stanie prawnym? 3) Jaki jest zakres systemowych ograniczeń autonomii regulaminowej - zarówno tych wynikających z konieczności dostosowania treści uchwał regulaminowych do zewnętrznego otoczenia prawnego, jak i tych związanych możliwością kontrolowania takich uchwał przez Trybunał Konstytucyjny? 4) Czy w ogóle decyzję najwyższego autorytetu ustawodawczego o zachowaniu mającej silne zakorzenienie w polskiej tradycji ustrojowej autonomii regulaminowej uznać można za rozstrzygnięcie słuszne?

Habilitant posłużył się w rozprawie następującymi metodami badawczymi:

- dogmatyczno-prawną, wykorzystanej na potrzeby analizy uregulowań prawnych tworzących normatywną podstawę obowiązywania zasady autonomii regulaminowej, a także przykładów regulowania spraw wewnętrznych izb parlamentu,
- teoretyczno-prawną, która umożliwiła przedstawienie modelowych powiązań między konstytucyjnymi unormowaniami regulującymi wewnętrzne zagadnienia parlamentarne, regulaminach parlamentarnych oraz ustawach, dając tym samym sposobność wyeksponowania negatywnych zjawisk, jakie w tym zakresie zaznaczają się w działalności legislacyjnej poszczególnych prawodawców: konstytucyjnego, regulaminowego oraz ustawowego,
- analityczną, która pozwoliła na syntetyczne ujęcie poglądów doktryny oraz wyartykułowanie tez spotykanych w orzecznictwie określonych sądów: polskiego Trybunału Konstytucyjnego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, a także sądów konstytucyjnych funkcjonujących w wybranych państwach europejskich,
- historyczno-prawną, która posłużyła przybliżeniu genezy oraz tła historycznego obowiązujących obecnie rozwiązań prawnych, regulujących tematykę autonomii regulaminowej,
- komparatystyczną, dzięki której możliwe stało się wskazanie zalet i wad polskich regulacji,
- opisową, która umożliwiła zilustrowanie elementów praktyki ustrojowej działania określonych organów - głównie związanych z praktyką prawotwórczą.

Monografia autorstwa dra Grzegorza Pastuszko świadczy o dobrej znajomości szeroko rozumianej problematyki konstytucyjnej, o czym świadczą odniesienia do licznych pozycji literatury naukowej. Wykorzystane zostało również orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Konstytucyjnego.

Reasumując, z pełnym przekonaniem stwierdzam, że monografia *„Zasada autonomii regulaminowej Sejmu, Senatu oraz Zgromadzenia Narodowego w polskim prawie parlamentarnym – rozważania na tle uregulowań Konstytu-*

cji RP z 2 kwietnia 1997 roku, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, ISBN 978-83-7996-629-5, ss. 402, autorstwa Pana doktora Grzegorza Pastuszko spełnia wymogi stawiane osiągnięciu naukowemu, uzyskanemu po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiącego znaczny wkład Autora w rozwój dyscypliny naukowej: prawo, dziedzina nauki prawne, obszar nauk społecznych.

II. Autorstwa lub współautorstwa publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH), (§ 3 pkt 2 rozporządzenia)

W dorobku Habilitanta nie ma prac zamieszczonych w czasopismach z bazy Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH), co jednak trudno uznać za okoliczność dyskwalifikującą, wobec ustalonej już praktyki dotyczącej tak publikowania, jak i ewaluacji dorobku w zakresie nauk prawnych.

III. Osiągnięcia naukowo - badawcze habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy (§ 4 pkt 1-8 rozporządzenia)

1) Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3 rozporządzenia, dla danego obszaru wiedzy

Habilitant przedstawił do oceny 51 tekstów naukowych, z czego 12 z nich stanowią rozdziały w monografiach wieloautorskich (w tym 1 w druku), 24 to artykuły opublikowane w czasopismach naukowych, 9 to rozdziały w publikacjach dydaktycznych (w tym 7 w druku), 1 współautorski komentarz oraz 2 recenzje i 1 sprawozdanie pokonferencyjne. Spośród tekstów naukowych Pana dr Grzegorza Pastuszko 3 zostały opublikowane w języku obcym.

Pierwsza z monografii to opracowanie zatytułowane „*Wpływ opozycji parlamentarnej na funkcjonowanie naczelných organów władzy państwowej – analiza problemu w świetle Konstytucji RP z 1997 roku*”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2018, ss. 211, ISBN 978-83-66220-52-2, która bazuje na rozprawie doktorskiej, stąd też nie będzie ona przedmiotem oceny. Druga to monografia stanowiąca osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy (zostało omówione powyżej).

Habilitant w swoim „Autoreferacie” (s. 14) stwierdza, że problematyka, jaką zajmował się w ramach swojej działalności naukowej, wpisuje się w kilka tematycznych obszarów prawa konstytucyjnego. Warto zaznaczyć, że choć główny nurt tejże działalności koncentrował się na zagadnieniach współczesnego systemu konstytucyjnego Polski, to jednak wśród opublikowanych przeze dr Grzegorza Pastuszko opracowań można też znaleźć pozycje dotyczące ustrojów państw obcych, jak też takie, w których przedmiotem rozważań są kwestie historyczno-prawne.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych zainteresowania naukowe Habilitanta koncentrowały się na trzech głównych obszarach badawczych: 1) Funkcjonowanie parlamentu w państwach demokratycznych, 2) Funkcjonowanie organów egzekutywy – prezydenta i rządu w państwach demokratycznych oraz 3) Ustrojowy status jednostki w państwie. Czwarta, jednakże niewyodrębniona jako osobna płaszczyzna badawcza, ale jako publikacje o charakterze dydaktycznym, jest grupa publikacji będących tekstami dydaktycznymi, które są pokłosiem zainteresowań naukowych Habilitanta. Można do nich zaliczyć m.in.: podręcznik akademicki pt. *Organy państwowe w ustroju konstytucyjnym RP*, pod red. H. Zięby – Załuckiej, Rzeszów 2016, w którym Habilitant opublikował rozdziały: *Zasady ustrojowe determinujące strukturę oraz funkcjonowanie organów państwowych w systemie konstytucyjnym RP*, i *Parlament*, s. 15-38, 39-144. W publikacji: *Polskie prawo parlamentarne – zarys problematyki*, pod red. G. Pastuszki, M. Grzesik-Kuleszy, H. Zięby-Załuckiej, Warszawa 2019/2020 (w druku), Habilitant jest autorem rozdziałów: *Prawo parlamentarne – uwagi wstępne*, *Instytucja parlamentu w Polsce*, *Zasady funkcjonowania polskiego parlamentu*, *Organizacja wewnętrzna Sejmu i Senatu*, *Obrady parlamentarne*, *Postępowanie w*

sprawie petycji (podrozdział), oraz Parlament w kontekście procesu integracji europejskiej.

Pierwszy obszar badawczy wskazany przez Habilitanta obejmuje zagadnienia związane z funkcjonowaniem parlamentu w państwach demokratycznych. Dr Grzegorz Pastuszko prowadził badania związane ze statusem prawnym opozycji parlamentarnej w Polsce, a także statusem prawnym oraz funkcjonowaniem organów wewnętrznych parlamentu i zasadami autonomii regulaminowej parlamentu. Ponadto w kręgu zainteresowań Habilitanta znalazły się zagadnienia związane z parlamentaryzmem brytyjskim i dotyczą wybranych aspektów statusu prawnego i funkcjonowania obu izb parlamentu.

Efektami tych zainteresowań były wystąpienia na konferencjach naukowych oraz publikacje naukowe. Na pierwszy obszar składają się monografia, pięć rozdziałów w monografiach naukowych oraz trzynaście artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie, w tym w szczególności: *Wpływ opozycji parlamentarnej na funkcjonowanie naczelnych organów władzy państwowej – analiza problemu w świetle Konstytucji RP z 1997 roku*, Toruń 2018, ss. 211; *Individuelles Misstrauensvotum als Instrument der parlamentarischen Opposition in Polen*, "Osteuropa. Recht - BWV", 57. Jahrgang, Dezember 2011, A 49647, s. 388-396; *Uwagi w sprawie projektów zmian regulaminu Sejmu dotyczących trybu przeprowadzania debaty parlamentarnej*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, Vol. XXV, nr 2; *Stanowisko ustrojowe marszałka Sejmu a prawa opozycji parlamentarnej*, „Przegląd Sejmowy” 2009, s. 9-30; *Mechanizm odwoływania posłów Izby Gmin w systemie konstytucyjnym Zjednoczonego Królestwa*, „Studia prawnicze PAN” 2015, nr 4, s. 123-140; *Sztywna formuła kadencji brytyjskiego parlamentu i jej ustrojowe implikacje*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2016, nr 2, s. 115-132; *Skutki reform dotyczących funkcji ustawodawczej Izby Lordów – meandry praktyki ustrojowej*, „Ius et Administratio” 2018, nr 4, s. 1-17.

Drugi obszar badawczy wskazany przez dra Grzegorza Pastuszko obejmuje publikacje dotyczące funkcjonowania organów egzekutywy – prezydenta i rządu w państwach demokratycznych. W tym zakresie dominują analizy na temat ustroju Polski, ale Habilitant podejmuje również wątki poświęcone ustrojom państw obcych. Szczególnie dużą grupę we wskazanym obsza-

rze tematycznym tworzą publikacje na temat prawnej konstrukcji zastępstwa Prezydenta RP w okresie niemożności sprawowania urzędu.

Habilitant opublikował trzy rozdziały w monografiach naukowych oraz jedenaście artykułów w czasopismach naukowych, w szczególności: *Instytucja zastępstwa Prezydenta RP w tradycji konstytucyjnej Polski międzywojennej i powojennej*, „Przegląd Sejmowy” 2012, nr 2, s. 253-266; *Marszałek Sejmu jako osoba wykonująca tymczasowo obowiązki Prezydenta RP – dylematy konstytucyjne*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2011, nr 1, s. 83-107; *The power of the Constitutional Tribunal in Poland to confirm president's incapacity for exercising of the office*, [w:] *Law, Security and Public Administration in an International Perspective*, Berlin 2017; *Kompetencje Zgromadzenia Narodowego*, „Państwo i Prawo” 2015, nr 8; *Funkcjonowanie systemu ustrojowego III RP w okresie koabitacji 2007-2010*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego”, 2010, nr 1; *A casu ad casum - korzenie oraz ewolucja ustrojowa mechanizmu odpowiedzialności politycznej rządu w systemie konstytucyjnym Wielkiej Brytanii*, „Ius et Administratio” 2014, nr 3, s. 64-75; *Ustrojowy model odpowiedzialności politycznej rządu w III Republice Francuskiej (regulacja prawna i praktyka ustrojowa)*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego - Seria Prawnicza” 2014, z. 84, s. 150-161.

Kolejny, trzeci obszar zainteresowań naukowych dra Grzegorza Pastuszko dotyczy ustrojowego statusu jednostki w państwie, który jest efektem wspólnych projektów naukowych realizowanych z współpracownikami z Katedry Instytucji Prawnych oraz Praw Człowieka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego. Habilitant opublikował pięć rozdziałów w opracowaniach wieloautorskich: *Odpowiedzialność odszkodowawcza państwa*, [w:] *Konstytucyjne środki ochrony praw człowieka*, red. H. Zięba - Załucka, Rzeszów 2015, s. 65-92; *Wolność pracy*, [w:] *Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne w Konstytucji RP z 1997 roku*, red. H. Zięba-Załucka, Rzeszów 2017, s. 46-66; *Wolność twórczości artystycznej, badań naukowych, nauczania, korzystania z dóbr kultury*, [w:] *Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne w Konstytucji RP z 1997 roku*, red. H. Zięba-Załucka, Rzeszów 2017, s. 214-235; *Petycja do parlamentu – wstępna ocena regulacji*, [w:] *Systemy ochrony praw człowieka: europejski i azjatyckie*.

Inspiracja uniwersalna – uwarunkowania kulturowe – bariery realizacyjne, red. J. Jaskiernia, Warszawa 2016, s. 158-167; *Restrictions on the freedom and rights of the individual for reason of protection of state security and public order during the period of emergency states*, [w:] *From human rights to essential rights*, red. M. Sitek, L. Tafaro, M. Indellicato, Józefów 2018 - współautor z A. Trubalski, s. 35-52

Publikacje w przedstawionych obszarach naukowych prezentują bardzo dobry poziom naukowy. Zarówno strona merytoryczna, jak i formalna świadczą o opanowaniu warsztatu naukowego przez Habilitanta. Pewien niedosyt pozostawia niewielki udział innych form aktywności pisarskiej Habilitanta – tj. recenzji, sprawozdań, glos. Ponadto sugeruję w przyszłości powiększyć dorobek w zakresie publikacji obcojęzycznych.

Po analizie przedstawionego mi do recenzji dorobku stwierdzam, że dr Grzegorz Pastuszko spełnił ten wymóg w stopniu bardzo dobrym.

2) *Autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, eksper-tyz, utworów i dzieł artystycznych*

Pan dr Grzegorz Pastuszko jest współredaktorem jednej monografii: *Idea wolności i niezależności w państwie demokratycznym – problemy ustrojowe*, red. G. Pastuszko, M. Grzesik-Kulesza, Rzeszów 2017, s. 330-342 i jednego numeru czasopisma naukowego „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” nr 4/2019, który ukazał się drukiem po złożeniu dokumentów przez Habilitanta.

Dlatego też, uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

3) *Sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania*

Przedstawione dokumenty, odnoszące się do postępowania habilitacyjnego Pana dr Grzegorza Pastuszko nie zawierają informacji w tym zakresie. Dlatego też należy uznać, że Habilitant nie spełnił tego wymogu.

4) *Liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)*

Przedstawione dokumenty, odnoszące się do postępowania habilitacyjnego Pana dr Grzegorza Pastuszko nie zawierają informacji w tym zakresie. Dlatego też należy uznać, że Habilitant nie spełnił tego wymogu.

5) Indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS)

Przedstawione dokumenty, odnoszące się do postępowania habilitacyjnego Pana dr Grzegorza Pastuszko nie zawierają informacji w tym zakresie. Dlatego też należy uznać, że Habilitant nie spełnił tego wymogu.

6) Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Pan dr Grzegorz Pastuszko od 1 stycznia 2019 r. do 31 maja 2019 r. jest zastępcą kierownika projektu: *Komunikacja strategiczna w obszarze przeciwdziałania przyczyną przestępczości przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*; finansowany przez Fundusz Sprawiedliwości (umowa nr umowa FS-5/19). Dlatego też należy uznać, że Habilitant spełnił ten wymóg.

7) Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową

Pan dr Grzegorz Pastuszko w 2009 r. otrzymał indywidualną nagrodę III stopnia Rektora Politechniki Radomskiej im. Kazimierza Pułaskiego za osiągnięcia naukowe. Dlatego też należy uznać, że Habilitant spełnił ten wymóg.

8) Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Pan dr Grzegorz Pastuszko był uczestnikiem 13 tematycznych konferencji naukowych. Większość przedstawionych referatów, została opublikowana w monografiach lub czasopismach naukowych. Dlatego też, uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

IV. Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy (§ 5 pkt 1-14 rozporządzenia)

1) Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych

Pan dr Grzegorz Pastuszko w 2015 r. brał udział w niemiecko-polskim spotkaniu w charakterze przedstawiciela władz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego „*Forum Współpracy Niemieckich i Polskich Uniwersytetów prowadzących działalność na kierunku Administracja*”, Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa w Berlinie/Hochschule für Wirtschaft und Recht In Berlin, Berlin 23 stycznia 2015 r. Spotkanie to było elementem szerszej międzynarodowej współpracy z niemiecką uczelnią podjętą w 2014 r. Jej efektem było Sympozjum Prawnicze „*Justice in Central and Eastern European Countries*”, Niemcy, Berlin 19 – 22 listopada 2014 r. a także Niemiecko-Polsko-Ukraińska Letnia Szkoła nt. *Europe – Integration and/or Disintegration*, Berlin 14-24 maj 2017 r. Dlatego też, uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

2) Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

Pan dr Grzegorz Pastuszko był uczestnikiem 30 konferencji naukowych. Większość przedstawionych referatów, została opublikowana w monografiach lub czasopismach naukowych. Ponadto Habilitant był organizatorem lub współorganizatorem sześciu konferencji i spotkań naukowych. Dlatego też, uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

3) Otrzymane nagrody i wyróżnienia

Pan dr Grzegorz Pastuszko otrzymał w 2011 r. od samorządu studenckiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego nagrody za działalność dydaktyczną w kategorii odkrycie roku. W 2017 r. otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej nadany przez Ministra Edukacji Narodowej za działalność dydaktyczną, w tym w szczególności za autorstwo publi-

kacji o charakterze dydaktycznym. Dlatego też, uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

4) Udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Przedstawione dokumenty, odnoszące się do postępowania habilitacyjnego Pana dr Grzegorza Pastuszko nie zawierają informacji o podjęciu przez Habilitanta tego typu działalności. Dlatego też nie pozwalają dokonać oceny w tym zakresie i tym samym należy uznać, że wymóg ten nie został spełniony.

5) Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami

Przedstawione dokumenty, odnoszące się do postępowania habilitacyjnego Pana dr Grzegorza Pastuszko nie zawierają informacji o podjęciu przez Habilitanta tego typu działalności. Dlatego też nie pozwalają dokonać oceny w tym zakresie i tym samym należy uznać, że wymóg ten nie został spełniony.

6) Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Pan dr Grzegorz Pastuszko w latach 2011-2013 r. pełnił funkcję sekretarza naukowego czasopisma „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza”. W 2018 r. brał udział w pracach związanych z wydaniem pierwszego numeru Kwartalnika Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie *Nie tylko o prawie*. Dlatego też uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

7) Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Pan dr Grzegorz Pastuszko jest członkiem dwóch organizacji naukowych: Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego (2014 – obecnie) oraz Centrum Badań nad Parlamentaryzmem działającym przy Uniwersytecie Ma-

rii Curie -Szkłodowskiej w Lublinie (2019 – obecnie). Dlatego też uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

8) Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Pan dr Grzegorz Pastuszko posiada osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki. Habilitant jest współautorem podręczników akademickich: pt. *Polskie prawo parlamentarne – zarys problematyki*, G. Pastuszko, M. Grzesik-Kulesza, II. Zięba-Załucka, Warszawa 2019 oraz *Organy państwowe w ustroju konstytucyjnym RP*, II. Zięba – Załucka, Rzeszów 2016. W 2015 r. wygłosił referat pt. *Pozycja ustrojowa oraz kompetencje Prezydenta RP* w ramach studenckiej debaty naukowej: *Ustrojowa rola prezydenta w państwie*, Rzeszów 5 maja 2015 r.

Habilitant na Wydziale Ekonomicznym Politechniki Radomskiej im. Kazimierza Pułaskiego, na kierunku Administracja prowadził wykłady i ćwiczenia z takich przedmiotów jak: *Constitutional Law* dla studentów z Litwy w ramach programu ERASMUS oraz *Prawo konstytucyjne, Historia ustroju i administracji, Konstytucyjny system organów państwowych*.

Habilitant na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego prowadził wykłady i ćwiczenia z takich przedmiotów jak: *Prawo konstytucyjne, Konstytucyjny system organów państwowych, Ustrój organów ochrony prawnej, Prawo parlamentarne, Współczesne kultury prawne, Prawo partii politycznych, Współczesne ustroje polityczne*.

W 2019 r. nawiązał współpracę z Uniwersytetem w Sofii, która zakończyła się podpisaniem umowy w ramach programu Erasmus pomiędzy Uniwersytetem Rzeszowski a Uniwersytetem w Sofii.

W latach 2013 -2018 był członkiem Okręgowej Rady Adwokackiej w Rzeszowie, wykonując przez część tego okresu zawód adwokata. Obecnie jest członkiem samorządu zawodowego radców prawnych na Podkarpaciu, gdzie udzielam się społecznie i organizacyjnie. W 2017 r. prowadził szkolenie dla radców prawnych z zakresu problematyki prawa konstytucyjnego.

Dlatego też uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

9) Opieka naukowa nad studentami

Pan dr Grzegorz Pastuszko w latach 2011-2018 r. pełnił funkcję opiekuna koła studenckiego naukowego CONSTITUTIO działającego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego. W 2018 r. pomagał przy organizacji Studenckich Seminariów Naukowych: *25 lat obowiązywania Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Charakterystyka praw człowieka w wybranych państwach Europy*. Habilitant od 2008 roku prowadzi seminaria licencjackie i magisterskie na Wydziale Ekonomicznym Politechniki Radomskiej im. Kazimierza Pułaskiego, na kierunku Administracja, (32 osoby, 2008-2010); Wyższej Szkole Biznesu im. bp. Jana Chrapka w Radomiu, (10 osób, 2009-2010); Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego, (53 osoby, 2013-2017). Dlatego też, uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

10) Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich

Przedstawione dokumenty, odnoszące się do postępowania habilitacyjnego Pana dr Grzegorza Pastuszko nie zawierają informacji o podjęciu przez Habilitanta tego typu działalności. Dlatego też nie pozwalają dokonać oceny w tym zakresie i tym samym należy uznać, że wymóg ten nie został spełniony.

11) Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Pan dr Grzegorz Pastuszko odbył jeden staż naukowy: w 2015 r. staż naukowo - dydaktyczny w ramach programu Erasmus na Wydziale Prawa, Ekonomii, Zarządzania i Metod Ilościowych Uniwersytetu w Sannio – Benevento (maj 2015 r.); w 2016 r. staż naukowo - dydaktyczny w ramach programu Erasmus + na Wydziale Prawa Uniwersytetu Karola w Pradze (marzec 2016 r.); w 2018 r. staż naukowo - dydaktyczny na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Sofii (październik – grudzień 2018 r.). Dlatego też, uznaję, że Habilitant spełnił ten wymóg.

12) Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców

Habilitant od 2016 r. do chwili obecnej partycypował w przygotowaniu ok. 80 merytorycznych stanowisk oraz ok. 30 raportów zespołu DIALOG (przyznawanie środków na działalność naukową) działającym przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dlatego też, uznaje, że Habilitant spełnił ten wymóg.

13) Udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Pan dr Grzegorz Pastuszko w latach 2011-2017 r. był organizatorem corocznego Konkursu wiedzy z prawa konstytucyjnego dla studentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Dlatego też, uznaje, że Habilitant spełnił ten wymóg.

14) Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych

Przedstawione dokumenty, odnoszące się do postępowania habilitacyjnego Pana dr Grzegorza Pastuszko nie zawierają informacji o podjęciu przez Habilitanta tego typu działalności. Dlatego też nie pozwalają dokonać oceny w tym zakresie i tym samym należy uznać, że wymóg ten nie został spełniony.

Analiza dokumentacji przedłożonej mi do oceny w postępowaniu habilitacyjnym Pana doktora Grzegorza Pastuszko skłania do wniosku, że Habilitant jest dojrzałym naukowcem, zarówno jeżeli chodzi o umiejętności warsztatowe, jak też samodzielność i innowacyjność badawczą. Umiejętnie łączy działalność naukową, dydaktyczną i organizatorską. Ponadto cechuje się wnikliwością naukową, czego dowiódł w monografii stanowiącej osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy, *Zasada autonomii regulaminowej Sejmu, Senatu oraz Zgromadzenia Narodowego w polskim*

prawie parlamentarnym – rozważania na tle uregulowań Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, ISBN 978-83-7996-629-5, ss. 402, jak również w licznych opublikowanych tekstach naukowych.

Podsumowując, do postępowania habilitacyjnego, zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy, może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową.

Ocena osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy, osiągnięć naukowo-badawczych oraz dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego we wszystkich obszarach wiedzy pozwala uznać, że Pan dr Grzegorz Pastuszko wniósł znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej nauki prawne.

Dlatego też, zgodnie z art. 18a ust. 7 ustawy, wnioskuję o dopuszczenie Pana dr Grzegorza Pastuszko do dalszego procedowania w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych.

